

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צ"ט.

ל"א א מ"י פ"ג מהל'
שאלה ופקדון הלכה
א ב סג עשין כז טו"ע
ח"מ ס"י שם סע"ו ו' ופס"י
ז:
ב ב מ"י שם הלכה א
טו"ע"ע שם סע"י ה'
ו'ל"א כ"ב:
מ"א ג מ"י שם הל' ב
טו"ע"ע שם סע"י ז'
ד מ"י פ"ו מהל'
מב ד מ"י פ"ו מהל'
מעילה הלכה ד:
ה [מ"י פ"ב מהל' שכיבות
הלכה ח טו"ע"ע ח"מ ס"י
שם סע"י א ה']:

לענין רש"י

דש"ט
[דישטולט"ש]. מעב"ם
צ"ר, מקומות מחב"א.
בגד"ד [ב"ד גר"ד].
להיות אסור מודה.

במוסף רש"י

השואל קורדוס מחב"א
לעשרה ימים. ביקע בו
קנאו. ה"ל חוקה להשטמ
זו ימי שאלתו ואין המשאל
יכול לחזור בו. (מד"ש"ו חו).
כך תיקנו משיבה
בשומרים. שלא יתחייב
שומר בשמירה עד שיטעון.
(ב"ב ע"ט).

אמר שמואל בעבד עברי. פי' ר"ח דשמואל פליג עליה דרב
ולית הלכתא כוותיה דרב דאמר הכישה במקל ותבא חייב
וכן משמע דפליג והלכתא כוותיה מדבצי גמרא לסיועי לרב ודחי
ליה דדומק: **דלא** קני ליה גופיה. אע"ג דבפ"ק דקדושין
(דף טו. ו) ושם אמרינן לעבד עברי
גופו קניו היינו לענין שאין גרעונו
מחול אם מחל בעל פה אלא בשטר:
באומר הכישה במקל והיא תבא.
ואע"פ שגבדו מוליקה
לא הוי שאליה צבעלים והא דאמרינן
יד עבד כיד רבו היינו ששאל הרב
עלמנו עם הפרה ושאל עבדו במקומו
וכיון שצמקוס צבעלים (א) לא חשיב
כשהיה אצל הכא ששאל את עבדו
הוא ליה כשאל שמי פרות דעבדו
כשהמתו דמי:

ביון שיצאתה מרשות משא"ל נתייב
שואל באונסין. ללאורה נראה
דמיירי שאלתה מיד לסימטא או
לד"ר רה"ר דחשיב כאלו משכח שואל
אצל יצאתה מיד לרה"ר לא כיון
דמשיכה אינו קונה צרה"ר והא דלא
הוצרך רב לפרש דפשיטא הוא דלא
עדיף ממשיכה אי נמי סתם תלרות
סמוכים פתחיהן לזד רה"ר ולז לרה"ר
עלמנו לכך לא הוצרך לפרש ור"ת
דבהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד):
אמרינן רב ושמואל דאמרי תרווייהו
כליו של אדם קונה לו בכל מקום
חוץ מרה"ר משמע דמדד והניח על
גבי סימטא לא קני אלא דקורא כליו
קונה לו והכא אמר רב דקונה
בסימטא וי"ל דהתם מיירי כשהיה
מתחילה מונח בכליו קודם קנין ולא
שהניח המוכר שם בשעת מכירה אצל
הניח על גבי קרקע של סימטא לשם
קנין קונה ועוד י"ל דהכא מיירי
אפי' יצאת מיד לרה"ר דלענין להתחייב
באונסין קניא משיכה צרה"ר אף על
גב דלא קניא לענין מקח כמו שואל
קורדוס לרב הונא דאמר לקמן דקני
במשיכה להתחייב באונסין אף על גב
דלא קניא לחורה:

וחבירו מותר לבקע בו בבתחילה.
תימה דתיבא דתוספתא (א)
בקע בקורדוס של הקדש צא חבירו
ובקע בו וצא חבירו ובקע בו כולם
מעלו וליכא למימר דאיידי בקורדוס
כלי שרת ששוחטין בו שאין יוצא
לחולין כדתנן בפ"ק (מעילה דף יט): אין מועל אחר מועל
במקדשין אלא צבהמה וכלי שרת בלבד דהא קמ"ל סיפא נטלו ונתנו
לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל וצבחה נתנו לחבירו וחבירו
לחבירו כולן מעלו צה ואין נראה לר"י נמי דהתם איירי בשלא נתכוונו
בכשרותיה אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יוצא לחולין שהרי
לא נתכוונו להוציא מרשות שהוא שם כדפי' לעיל (א) וסיפא דקמ"ל נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו צלה בקוע מעל לפי
שנתכוון להוציא מרשותו והא דתנן צבהמה אין מועל אחר מועל אלא צבהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על צבהמה וצא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדומת דמים נמי כולם מעלו ובמשאל קורדוס לחבירו דקאמר ה"ל היה
נראה לר"י ללאורה שאלה כל הקורדוס לחולין בשאלה זו ולכן חבירו מותר לבקע בו לכתחילה ומ"מ לא מעל אלא לפי טובת הגאה
שבו אע"פ שההפסד כולו להקדש ולפי זה נוטל אצן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הגאה שבו אף קצת קשה לר"י
דא"כ למה הוצרך לפרש לפי טובת הגאה כיון שצבל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יומת וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא
אותה הגאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר וצבתו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות אף מותר
לבקע כיון שמעורב צבותו קורדוס חולין והקדש מאי שנא ממשיכר ציתו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל (ע"ב דף דף) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יצאת כל הגאח בקוע לחולין ואין מעורב צה מן הקדש כלום ור"ת כיון דנתן
לחבירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחבירו גם כצאן יעמול לפי כל מה ששהה הגאח בקוע וי"ל דנתן מועל כדן לפי
כולה כי כולה הפסיד להקדש אצל כאן לא הפסיד להקדש אלא מה שנפחת הקורדוס ע"י בקוע וטובת הגאה דשאלה הוי טפי:

בך תקנו משיבה בשומרים. [א] לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרינן פרק האומנין (נע"ל
דף פ): דנהג לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואצירה ואי שואל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
ולכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דלמר הכא אלא
לענין חזרה קאמר דשוכר ושואל מיד משמכו הבהמה מרשות בעלים אין צבעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר פליגא דרב הונא:

כיד עבדו חייב. צמתיה. קמ"ל השואל שלחה לי ביד עבדך
ושלחה לו חייב השואל באונסיה דכך והרי לא יצאת מרשות
משאלו כיד עבד כיד רבו דמיא והרי הוא כאלו הוליקה לו הוא:
נעשה כאומר הכישה במקל והיא תבא. אחרי. הלך משאלתה
מחלרו של צבעלים בין בלא שומר
לשעבד נפשיה משתאח מרשותו והרי
הכישה במקל עד אשר יצאתה
מצינתו: **ושלחה לו ביד בנו.** של
משאלו שלחה משאלו לשואל חייב
השואל וכגון שאמר ליה שלח לי ביד
בנך: **כיד עבדו פטור.** ואפי' אמר
שלחה לי ביד עבדך: **לא סימא.**
דמתרצה רב נעשה כאומר לו אלא
רב מוקי לה למתני' צ"ל הכישה
במקל והיא תבא אחרי לשעבד
נפשיה מני נפקא מחלרו ומשום דשלח
עבדו עמה לא מיפטור: **לפנים מחלרו**
של משאלו. שחזרו של משאלו פתוחה
לרה"ר וחזר השואל לפנים ממנו
ופתוחה לחזרו של משאלו שאין
דכחזרו של משאלו דהתם סמכא
דעמיה דשואל דמשיעמדו הצבעלים
לפניהם להטותה לזד חזרו של שואל
ומחי לה בחטורה ודאי להתם ריהטא
וההוא הוא דמשעבד שואל נפשיה.
אצל אם הייתה צריכה לצא דרך רשות
הרבים לעולם אימא לך אפי' אמר
ליה הכי לא סמכא דעמיה שיפקירנה
המשאלו בלא שומר ולא שעבד נפשיה
עד שצתא לידו: **דאיכא גויימא.** שם
בחזר המשאלו זיות ועוקצין שיכולה
לקור שם ולהשטמ צמתא. דשטול"ט
צבע"ו צלשון (תהלים ג) כי גז חיש
וכמו (במדבר י"א) ויגז שלמים: **אלא**
לחורה. שאם צא המשאלו לחזר
ולתובעה ממנו בתוך ימי הזמן
שהשאלה לו: **בקע בו קנאו.** עד
שיכלו ימי שאלתו: **לא בקע בו לא**
קנאו. דקסבר אין משיכה קונה
בשומרים: **מעל המשאלו לשלם**
להקדש קרן שנהנה צהשאלתו. ומה
היא הנאחזו לפי טובת הגאה שבו
אומדים בו כמה הוא רוצה להיות
נחסר משלו להחזיק לו השואל טובת
(ה) [הגה"ה] כו. טובת הגאה צונדי"ר
צבע"ו: **וחבירו מותר לבקע בו**
לכתחילה. אפילו ידע לאחר שצא לידו

שהוא של הקדש שמכיון שגג צו המשאלו ונתחייב דמי טובת הגאה
להקדש יצאת הנתיבה לחולין: **ואי לא קנאו.** במשיכה אמאי מעל
המשאלו עד שיבקע צו השואל: **ופליגא.** נמי דרב הונא אדר' אלעזר:
קרקע
לגזול אלא כל אחד דעתו להחזירו אחר בקוע ולא יצא לחולין אלא מה שנתכוון לגזול דהא קמ"ל שואל שלח מדעת גזלן הוי וקיס ליה כוליה
בכשרותיה אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יוצא לחולין שהרי
לא נתכוונו להוציא מרשות שהוא שם כדפי' לעיל (א) וסיפא דקמ"ל נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו צלה בקוע מעל לפי
שנתכוון להוציא מרשותו והא דתנן צבהמה אין מועל אחר מועל אלא צבהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על צבהמה וצא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדומת דמים נמי כולם מעלו ובמשאל קורדוס לחבירו דקאמר ה"ל היה
נראה לר"י ללאורה שאלה כל הקורדוס לחולין בשאלה זו ולכן חבירו מותר לבקע בו לכתחילה ומ"מ לא מעל אלא לפי טובת הגאה
שבו אע"פ שההפסד כולו להקדש ולפי זה נוטל אצן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הגאה שבו אף קצת קשה לר"י
דא"כ למה הוצרך לפרש לפי טובת הגאה כיון שצבל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יומת וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא
אותה הגאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר וצבתו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות אף מותר
לבקע כיון שמעורב צבותו קורדוס חולין והקדש מאי שנא ממשיכר ציתו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל (ע"ב דף דף) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יצאת כל הגאח בקוע לחולין ואין מעורב צה מן הקדש כלום ור"ת כיון דנתן
לחבירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחבירו גם כצאן יעמול לפי כל מה ששהה הגאח בקוע וי"ל דנתן מועל כדן לפי
כולה כי כולה הפסיד להקדש אצל כאן לא הפסיד להקדש אלא מה שנפחת הקורדוס ע"י בקוע וטובת הגאה דשאלה הוי טפי:

בך תקנו משיבה בשומרים. [א] לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרינן פרק האומנין (נע"ל
דף פ): דנהג לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואצירה ואי שואל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
ולכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דלמר הכא אלא
לענין חזרה קאמר דשוכר ושואל מיד משמכו הבהמה מרשות בעלים אין צבעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר פליגא דרב הונא:

(א) [נע"ל ג' 15]. (ב) קדושין
מז; א ב"ק ע"ט. (ד) ר"ל
(ה) [פ"ב דמעילה א' 1] [נע"ל דף
ב' בהנהגה א' 1] [נע"ל דף
מג' א' 1] [נע"ל דף א' אמר
רפ"א]. ט [נע"ל דף פ"ו
מ"י ד"ה מתנתו וכו' מה
שמה ע"ז].

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה באומר וכו'
צבעלים הוא לא תשיב:

גליון הש"ס
נב' ב"ד עבדו חייב. ע"י
ירושלמי פ"ד דמע"ש ע"ה
דמתני' מערימין על מ"ש:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה ק"ל. לא
להתחייב. כ"י. נ"ב והרמב"ם
מפרש אף להתחייב: